

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. президента державного
некомерційного підприємства
«Державний університет
«Київський авіаційний інститут»

Ксенія СЕМЕНОВА

” березня 2025 року

ВИСНОВОК

**Державного некомерційного підприємства «Державний університет
«Київський авіаційний інститут» (далі – «ДУ «КАІ») про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації Силантьєвої Інни
Василівни на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право» на тему «Громадянське суспільство і політична влада:
конституційно-правові принципи взаємодії»**

ВИТЯГ

із протоколу № 4 розширеного засідання
кафедри конституційного і адміністративного права Факультету права та
міжнародних відносин Державного некомерційного підприємства «Державний
університет «Київський авіаційний інститут» від 11 березня 2025 року

**Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники кафедри
конституційного і адміністративного права:**

Шапенко Л.О., к.ю.н, доцент, завідувач кафедри;
Головко К.В., д.ю.н., професор, професор кафедри;
Легенький М.І., д.ю.н., професор, професор кафедри;
Кунєв Ю.Д., д.ю.н., професор, професор кафедри;
Сопілко І.М., д.ю.н., професор, професор кафедри;
Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор, професор кафедри;
Устинова І.П., к.ю.н., доцент, професор кафедри;
Чулінда Л.І., к.ю.н., доцент, доцент кафедри;
Вишновецький В.М., к.ю.н., доцент, доцент кафедри,
Ремінська Ю.Ю., ст. викладач кафедри,
Попов Р.В., асистент кафедри

**Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники інших кафедр ДУ
«КАІ»:**

Калюжний Р.А., д.ю.н., професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Факультету права та міжнародних відносин;

Волошин Ю.О., д.ю.н., професор, Заслужений юрист України, професор кафедри міжнародного та європейського права Факультету права та міжнародних відносин;

Прощасєв В.В., д.ю.н., професор, професор кафедри міжнародного та європейського права Факультету права та міжнародних відносин.

Присутні на засіданні науково-педагогічні працівники з інших навчальних закладів:

Рябченко О.П., д.ю.н., професор, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету;

Костенко О.В., доктор філософії, старший співробітник, завідувач наукової лабораторії теорії цифрової трансформації і права Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України».

Головуючий на засіданні: Шапенко Л.О., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного і адміністративного права.

Секретар засідання: Чулінда Л.І., к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного і адміністративного права.

СЛУХАЛИ:

Доповідь про результати завершеної дисертаційної роботи аспірантки кафедри конституційного і адміністративного права Силантьєвої Інни Василівни на тему «Громадянське суспільство і політична влада: конституційно-правові принципи взаємодії», яка представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Тему дисертаційного дослідження «Громадянське суспільство і політична влада: конституційно-правові принципи взаємодії» затверджено на засіданні Вченої ради Юридичного факультету 13 квітня 2023 року, протокол № 3.

Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України Волошин Юрій Олексійович.

Доповідачка обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію та методику, охарактеризувала об'єкт та предмет дисертації, виклала основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значущість роботи, зазначила про впровадження результатів дослідження.

Авторка зазначила, що у дисертаційній роботі здійснено комплексне наукове дослідження конституційно-правових принципів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, а також окреслено шляхи удосконалення даного напрямку.

Дисертантка обґрунтувала, що держава з розвиненою демократією повинна сприяти подальшому розвитку громадських об'єднань та підвищенню

соціальної активності громадян, а також їх взаємодії з державними органами. Громадянське суспільство є додатковим механізмом державного регулювання – при взаємодії з політичною владою має особливу відповідальність, так як є ініціатором та координатором взаємодії. Ефективність взаємодії політичної влади та громадянського суспільства визначає саме якість існуючої моделі управлінської діяльності. Основним критерієм ефективності взаємодії політичної влади та громадянського суспільства є забезпечення належних умов щодо конструктивного діалогу держави та суспільства, що реалізується при спільному прийнятті рішень та подальшій їх практичній реалізації. Ключовими принципами конструктивної взаємодії влади та громадськості є: партнерство, взаємовідповідальність, відкритість та прозорість, баланс між інтересами влади та громадськості, ефективність.

У дисертаційному дослідженні акцентовано увагу на тому, що існуючі на сьогодні форми правових взаємовідносин органів влади та інститутів громадськості потребують удосконалення. Зокрема, діяльність більшості суб'єктів, які регламентовані Законом України «Про громадські об'єднання», як правило, урегульовано спеціалізованими законами. Тобто відсутня системність, яка можлива лише за умови функціонування єдиного нормативного акта, який чітко окреслював би засади їх діяльності, а спеціалізовані закони визначатимуть особливості саме правового статусу того чи іншого громадського об'єднання. Крім того, мають місце законодавчі прогалини щодо участі інститутів громадськості у формуванні та реалізації державної управлінської діяльності. Також, в умовах дії у країні правового режиму воєнного стану обмежено застосування окремих правових норм, що, відповідно, актуалізувало чимало питань у частині щодо контролю та нагляду за діяльністю державної влади. Надано пропозиції щодо доповнення Закону України «Про волонтерську діяльність».

Дисертанткою проаналізовано основні механізми взаємодії (права, контролю, нагляду, зв'язків з громадськістю, діалогу з громадськістю, суспільного діалогу). Окреслено основні види механізму взаємодії (організаційні, правові, місцеві) та елементи, притаманні механізму взаємодії (нормативно-правове регулювання, суспільні відносини, що виникають у результаті взаємодії; система засобів, що застосовується державою для забезпечення якісної та результативної взаємодії). Констатовано, що складовими механізму взаємодії політичної влади та громадянського суспільства є принципи партнерства, верховенства права, відкритості та прозорості, відповідальності, політичної незалежності. Ефективний механізм взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами державної влади передбачає: забезпечення інформаційної відкритості з боку органів державної влади; подальше удосконалення нормативно-правового підґрунтя, яке регламентує діяльність; повноцінне здійснення громадського контролю, громадських експертиз, зокрема й антикорупційної експертизи нормативно-правових актів; розширення меж і змісту громадського контролю за діяльністю органів державної влади, створення додаткових механізмів ефективного

контролю громадськості у сферах, які не мають належного правового регулювання.

Також аспіранткою визначено рівні соціальної відповідальності, її ознаки та форми. Констатовано, що основна роль суспільства у формуванні соціальної відповідальності полягає у встановленні відповідних норм та контролі за їх дотриманням. Ключовим механізмом соціальної відповідальності державних владних органів та інститутів громадськості є механізм соціального партнерства. Визначено основні завдання, принципи та окреслено проблемні питання механізму соціального партнерства. Запропоновано алгоритм соціального партнерства при взаємодії державних владних органів та громадянського суспільства в Україні, який передбачає об'єднання їх інтересів.

Дисертанткою теоретично обгрунтовано, що завдяки удосконаленню механізму інформаційно-комунікаційної взаємодії державної влади та громадянського суспільства прискориться процес ухвалення рішень, підвищиться якість цих рішень та суттєво зросте ефективність їх реалізації. При цьому вивільняється робочий час публічних службовців, а громадянське суспільство отримує інструмент ефективного впливу на процеси формування державних політик. Як наслідок, змінюються підходи до механізмів державного управління, переорієнтовуються та поступово трансформуються базові принципи забезпечення участі громадян у процесах державного управління. Таким чином, удосконалення та подальше упровадження інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії державних владних органів та інститутів громадськості сприятиме раціоналізації комунікаційних зв'язків та упорядкуванню зворотнього зв'язку з урахуванням реальних умов в інформаційному просторі.

У дисертаційному дослідженні визначено проблематику при взаємодії політичної влади з інститутами громадянського суспільства у контексті реформ та трансформаційних процесів. Констатовано, що механізм участі громадських об'єднань у здійсненні експертизи проєктів законів не має чіткого законодавчого урегулювання, виключення становлять лише законопроекти, розроблені органами виконавчої влади. Розглянуто форми залучення інститутів громадянського суспільства до парламентських слухань. Зроблено висновок, що парламентські слухання в Україні відбуваються дуже рідко, присутність представників громадськості, як правило, мінімальна, пропозиції надходять від незначної кількості громадських об'єднань або не надходять взагалі. З метою ефективнішого залучення представників громадськості до парламентських слухань запропоновано внести зміни до ст. 235 Регламенту Верховної Ради України у частині щодо передбачення обов'язкової участі у парламентських слуханнях представників інститутів громадськості та державних владних органів. Крім того, з використанням методу квотування, передбачити окрему квоту представникам інституту громадськості з урахуванням пріоритетності саме на представниках сфери, в якій відбуваються громадські слухання, а також чітких фахових критеріїв для участі громадських організацій у процесах законодавчої діяльності. Це надасть більше можливості представникам громадськості вносити законодавчі ініціативи, як наслідок, сприятиме

підвищенню рівня урегульованості відносин та зменшенню потенційних корупційних викликів через високий рівень вмотивованості громадянських діячів. Окреслено типові порушення наглядових та контрольних функцій у сфері оборонних закупівель органами влади та громадськими інститутами.

Дисертанткою за результатами аналізу європейської та міжнародної практики взаємодії політичної влади та інститутів громадянського суспільства доведено, що ефективною умовою взаємодії інститутів громадськості та державних органів у країнах Європейського Союзу є залучення громадськості із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій (електронні портали, платформи для консультацій). Інститути громадянського суспільства є партнерами під час прийняття рішень та реалізації публічних політик і залучаються на всіх етапах її розробки. Визначено основні механізми взаємодії: наявність досконалої законодавчої бази; відкритість та прозорість влади; врахування громадської думки та позицій громади; своєчасне інформування громадськості; консультації з експертами та представниками громадськості; взаємодія на партнерських відносинах; передбачення механізму оскарження у разі виникнення порушень; розробка дієвих, ефективних та доступних електронних порталів; забезпечення підготовки підручників, методичних посібників з питань реалізації механізмів участі громадськості; проведення освітніх тренінгів та курсів підвищення кваліфікації як для органів політичної влади, так і для громадянського суспільства. Надано пропозиції щодо імплементації позитивного досвіду Грузії, Естонії, Фінляндії, Мальти, Австрії, Хорватії, Сполучених Штатів Америки.

Здобувачці були поставлені такі запитання:

1. **Калюжний Р.А.**, д.ю.н., професор, професор кафедри теорії та історії держави і права ФПМВ ДУ «КАІ».

Запитання: За результатами дослідження дисертантка визначила основні принципи, форми та моделі взаємодії громадянського суспільства та політичної влади. Зважаючи на те, що наразі взаємодія інститутів громадськості та державної влади відбувається в умовах повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію України, що, як наслідок, суттєво перешкоджає як економічній та соціальній стабільності, так і не дає бажаного результату щодо ефективного розвитку державної політики, виникає необхідність надання додаткових пояснень щодо авторської позиції відносно критеріїв ефективності взаємодії політичної влади та громадянського суспільства.

Відповідь: Дякую за запитання. Основним критерієм ефективності взаємодії політичної влади та громадянського суспільства є забезпечення належних умов щодо конструктивного діалогу держави та суспільства, що реалізується при спільному прийнятті рішень та подальшій їх практичній реалізації. З урахуванням політичної, економічної та соціальної нестабільності, пов'язаної із вторгненням країни-агресора в Україну, необхідно якнайшвидше забезпечити заходи щодо удосконалення правових норм у частині щодо формування, розвитку та подальшої реалізації інститутів громадськості: удосконалити на законодавчому рівні питання щодо формування та реалізації державної політики громадським суспільством; закріпити поняття

«громадянське суспільство» на конституційному рівні (доповнити статтю 1 Конституції України); удосконалити систему підвищення кваліфікації державних органів та інститутів громадськості з питань ефективності взаємодії; розробити ефективний механізм фінансування громадських об'єднань; покращити антикорупційну політику (важливою є не кількість корупціонерів, а кількість притягнутих до відповідальності); дослідити позитивний європейський досвід у даному напрямі з можливістю його подальшої імплементації.

Також варто звернути увагу на те, що наразі взаємодія органів державної влади та інститутів громадськості відбувається під впливом двох факторів – держави на суспільство та інститутів громадськості на державу. Демократична розвинута держава апріорі забезпечує виконання лише тих функцій, які визначено інститутами громадянського суспільства. З іншого боку, відносини між демократичною державою і інститутами громадськості неможливі без певної автономії останнього. Демократична влада може лише координувати, але не визначати діяльність суспільства. Відповідно, громадянське суспільство повинно забезпечити собі такий правовий статус, який би не допустив їх підпорядкування органам державної влади, та, одночасно, не суперечив би праву останніх на владу та роль гаранта права.

2. Кунєв Ю.Д., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного і адміністративного права ФПМВ ДУ «КАІ».

Запитання: У підрозділі 1.3. дисертантка пропонує доповнити ч. 3 ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» та викласти її у наступній редакції: «Волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності. Волонтери мають право здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви, у тому числі на користь третіх осіб, а також змінити бенефіціарів благодійної пожертви у разі порушення цілей, строків та порядку використання такої пожертви або її частини». Чим це обумовлено?

Відповідь: Дякую за запитання. Відповідно до норм Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтерські організації не є суб'єктами контролю. Нормами ж Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» передбачено, що благодійник або уповноважені ним особи мають право здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви, у тому числі на користь третіх осіб (ч. 6 ст. 7). Частиною 3 статті 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» визначено, що волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності.

Таким чином, на суб'єктів, які здійснюють волонтерську і одночасно благодійну діяльність розповсюджено право, закріплене у п. 2 Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади інститутами громадянського суспільства, зокрема громадська експертиза діяльності державно-владних органів – складова механізму демократичного управління державою, який передбачає проведення інститутами громадськості, громадськими радами оцінки діяльності державних органів, ефективності прийняття і виконання ними рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх у діяльності.

3. Легенький М.І., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного і адміністративного права ФПМВ ДУ «КАІ».

Запитання: У підпункті 7 висновку наукового дослідження дисертанткою надано пропозиції щодо внесення змін до ст. 235 Регламенту Верховної Ради України у частині щодо передбачення обов'язкової участі у парламентських слуханнях у Верховній Раді представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, політичних партій, інших об'єднань громадян, наукових установ, представників громадськості, авторів (ініціаторів) електронних петицій, які, не пізніше як за п'ять днів повинні подати відповідну заявку до комітету, що проводить підготовку до слухань. Крім того, з використанням методу квотування, передбачити окрему квоту представникам інституту громадськості з урахуванням пріоритетності саме на представниках сфери, в якій відбуваються громадські слухання, а також чітких фахових критеріїв для участі громадських організацій у процесах законодавчої діяльності. Обґрунтуйте, будь ласка, доцільність їх внесення.

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами проведеного у науковому дослідженні аналізу форм залучення інститутів громадського суспільства до парламентських слухань, констатовано, що парламентські слухання відбуваються дуже рідко, присутність представників громадськості є мінімальною, пропозиції представників громадськості або взагалі відсутні, або ж незначні. Запропоновані зміни до ст. 235 Регламенту Верховної Ради України сприятимуть збільшенню можливості вносити законодавчі ініціативи, що, як наслідок, сприятиме як підвищенню рівня урегульованості відносин між її об'єктами та суб'єктами, так і зменшенню потенційних корупційних викликів через високий рівень вмотивованості громадських діячів, більшість з яких або членів їх родин безпосередньо постраждали від корупційних злочинів та проступків, що скоювались представниками органів державної влади. Саме тому законодавчі ініціативи представників громадськості мають суттєве значення як з метою запобігання корупції, так і в рамках трансформації сучасного українського суспільства загалом. Крім того, демотивуючим чинником для громадських об'єднань є неможливість отримати адекватну інформацію про результати розгляду їх пропозицій (орієнтовно лише 10% органів державної влади забезпечують розміщення звітної інформації із зазначенням відомостей про врахування або неврахування пропозицій та причин неврахування).

4. Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор, заступник декана ФПМВ ДУ «КАІ».

Запитання: У підрозділі 2.1. наукового дослідження дисертанткою обґрунтовано наукову думку про те, що при взаємодії громадянського суспільства та політичної влади найбільш ефективним повинен бути механізм контролю. Чим це обумовлено та чому недостатньо уваги приділено саме методам його реалізації?

Відповідь: Дякую за запитання. Як політична влада, так і інститути громадськості отримують однакові повноваження у сфері контролю, завдяки якому при ефективній взаємодії влади та суспільства забезпечуються права та свободи особистості та їх об'єднань, дотримуються норми законодавства,

посилюється відповідальність держави перед суспільством та суспільства перед державою.

На сьогодні, з урахуванням повномасштабного вторгнення в Україну країни-агресора, у окремих напрямках прослідковується відсутність дієвого механізму контролю (сфера державних закупівель, у тому числі оборонних; надання адміністративних та медичних послуг). І це зважаючи на те, що Законом України «Про запобігання корупції» саме громадські об'єднання уповноважені здійснювати контроль щодо дотримання законодавчих норм у даному напрямі з використанням при цьому таких механізмів контролю, які жодним чином не суперечать законодавству. Разом з тим, питання методів та способів громадського контролю потребує уточнень на нормативно-правовому рівні. З метою покращення ефективності громадського контролю в процесі організації та здійснення державної влади необхідно розробити та прийняти Закон України «Про громадський контроль в Україні», в якому чітко окреслити мету, завдання та функції, форми та методи реалізації контрольних заходів.

5. Костенко О.В., доктор філософії, старший співробітник, завідувач наукової лабораторії теорії цифрової трансформації і права ДНУ ІБП НАПрН України.

Запитання: У підрозділі 3.2. дисертаційного дослідження дисертантка акцентує увагу на доцільності імплементації позитивного досвіду Сполучених Штатів Америки у частині щодо доступу до інформації, викладеної у фінансовій звітності суб'єкта декларування, та, відповідно, внесення змін до законів України: «Про судоустрій та статус суддів» (п. 3 ст. 61), «Про запобігання корупції» (п. 1 ст. 47). Втім виникає питання: чим обумовлено таке, певною мірою, дискусійне рішення?

Відповідь: Дякую за запитання. Упровадження електронного декларування, окрім позитивних, на жаль, має і негативні наслідки – вчинення злочинів проти суб'єктів декларування, маніпулятивне висвітлення інформації щодо них у соціальних мережах, тиск на суб'єктів декларування (судді т ін.). Відкритість фінансової інформації, яка міститься у деклараціях, не перешкоджає будь-якій особі використати її на власний розсуд (з урахуванням повномасштабного вторгнення країни-агресора на нашу територію), у тому числі з метою, яка може зашкодити конкретному суб'єкту декларування чи членам його сім'ї. А відсутність обліку та повної ідентифікації осіб, які ознайомились із такою фінансовою інформацією, унеможливлює притягнення до відповідальності за її неправомірне використання.

Що стосується моделі декларування, запровадженої у Сполучених Штатах Америки, то вони практично ідентичні з українською, за винятком того, що інформація про факт подання суддями США фінансового звіту відкрита для громадянського суспільства лише упродовж 30 днів з моменту подання, а також того, що безпосередньо переглянути декларацію можна лише за відповідним запитом особи, який оформлено письмово (з письмовим підтвердженням заявника про те, що він розуміє, що законодавчо заборонено отримувати або використовувати інформацію, викладену у фінансовому звіті судді, з будь-якою незаконною метою чи в комерційних цілях, окрім засобів масової інформації та комунікацій для поширення серед широкої громадськості). Крім того слід

зазначити, що за незаконне використання подібної інформації, до порушника застосовується як штраф до 10000 доларів США, так і позбавлення волі до 5 років.

6. Рябченко О.П., д.ю.н., професор, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету.

Запитання: У підрозділі 2.2. дисертантка стверджує, що найбільш ефективним механізмом соціальної відповідальності державних владних органів та інститутів громадськості є механізм соціального партнерства. Крім того, вона запропонувала алгоритм соціального партнерства при взаємодії державних владних органів та громадянського суспільства в Україні. Питання наступного характеру: Чим це обумовлено та які основні принципи та завдання механізму соціального партнерства?

Відповідь: Дякую за запитання. По-перше, саме механізм соціального партнерства показав свою ефективність під час виходу з кризових ситуацій окремих зарубіжних країн. Соціальне партнерство ґрунтується на наступних принципах: законність; рівноправність сторін; свобода вибору та обговорення питань, які входять у сферу соціального партнерства; добровільність прийняття зобов'язань; обов'язковість виконання досягнутих домовленостей; контроль; відповідальність. Серед основних завдань соціального партнерства – забезпечення реалізації соціально орієнтованої економічної політики; удосконалення чинного законодавства; ефективний механізм регулювання соціальних та економічних відносин; проведення переговорів, взаємних консультацій; вирішення проблемних питань. Разом з тим, упровадження соціального партнерства наразі ускладнено завдяки наступним факторам: недосконалість правової бази; незважаючи на діджиталізацію надання та отримання державних послуг, прослідковується певна «бюрократизація» у даному напрямі; рівень комунікацій між державними органами та громадянським суспільством в окремих випадках бажає кращого; високий рівень корупції; відсутні ефективні механізми контролю інститутів громадського суспільства за реалізацією державної політики.

Висновок наукового керівника.

Волошин Ю. О., д.ю.н, професор, Заслужений юрист України

Актуальність наукового опрацювання питання щодо взаємодії громадянського суспільства та політичної влади зумовлена тим, що перебування країни в умовах воєнного стану обумовило нові виклики у контексті досліджуваної тематики та актуалізувало необхідність комплексного дослідження проблематики правового регулювання (прогалин і колізій у чинному законодавстві), яке регламентує взаємодію влади та суспільства, а також удосконалення механізмів їх взаємодії.

Дисертацію присвячено формуванню теоретичного підґрунтя та окресленню проблематики щодо взаємодії громадянського суспільства та політичної влади на основі комплексного аналізу вітчизняних та міжнародних правових норм, практики їх застосування, узагальнення сучасних наукових

досліджень, а також підготовці пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Під час роботи над дисертацією Силантьєва І.В. проявила себе працелюбною, допитливою і наполегливою науковою дослідницею, здатною самостійно ставити й вирішувати складні наукові та практичні завдання, спираючись на допомогу наукового керівника лише у принципових моментах при визначенні стратегії дослідження. Дослідження Силантьєвої І.В. ґрунтувалися на положеннях теорії конституційного права, адміністративного права та процесу, міжнародного права, викладених в працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених-юристів.

Дисертантка успішно виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план. Підготовлена дисертація готова до захисту.

У процесі виконання роботи дисертантка показала необхідну кваліфікацію для самостійного вирішення поставлених наукових задач, постійно працює над підвищенням свого освітнього і професійного рівня. Вміє проводити наукові дослідження, приймає участь у науково-дослідних роботах, має наукові публікації та доповіді на наукових конференціях.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, яка націлена на вирішення актуальної наукової задачі, відповідає спеціальності 081 «Право», а її автор Силантьєва Інна Василівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії, на підставі Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Науковий керівник запропонував затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів зазначеної дисертації та рекомендувати її до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Обговорення дисертаційного дослідження.

Прощаєв В.В., д.ю.н., професор, професор кафедри міжнародного та європейського права ФПМВ ДУ «КАІ».

Рецензент зазначив, що дисертація є одним з перших наукових досліджень, в якій на основі діалектичного та системно-структурного методів обґрунтовано підхід до розкриття сутності і змісту конституційно-правових принципів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, окреслено проблематику, здійснено систематизацію механізмів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, запропоновано шляхи їх удосконалення із урахуванням міжнародних стандартів у цьому напрямі. Пропозиції та зауваження, висловлені при попередньому розгляді, дисертантом враховані. Робота є актуальною, комплексною, структурованою, містить цікаві, доречні пропозиції. Також робота відповідає встановленим вимогам. Підтримую роботу і бажаю успіхів дисертантці.

Кунєв Ю.Д., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного і адміністративного права ФПМВ ДУ «КАІ».

Рецензент зазначив, що дисертаційне дослідження, з урахуванням перебування країни в умовах правового режиму воєнного стану, наразі є досить актуальним. Автором проаналізовано та систематизовано основні механізми взаємодії інститутів держави та громадянського суспільства, окреслено основні засади соціальної відповідальності як основи соціального механізму взаємодії органів політичної влади з інститутами громадянського суспільства, з'ясовано особливості впливу інформаційно-комунікаційного механізму взаємодії політичної влади з інститутами громадянського суспільства, а також обґрунтовано перспективи трансформації даного напрямку.

Робота відповідає вимогам для галузі знань 08, враховуючи пропозиції автора щодо внесення змін до Конституції України, законів України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про волонтерську діяльність», «Про запобігання корупції», «Про судоустрій та статус суддів».

Публікації автора підготовлені на належному рівні, опубліковані у фахових виданнях. Результати дослідження апробовані на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Загалом дисертаційна робота є завершеною та такою, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Легенький М.І., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного і адміністративного права ФПМВ ДУ «КАІ».

Наукове дослідження охоплює широкий спектр проблем, охоплює значні напрацювання інших дослідників, має міждисциплінарний характер, характеризується глибиною і комплексністю. Автором було переконливо обґрунтовано пропозиції, які викладені у дисертації. Визначено основні конституційно-правові принципи взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, а також окреслено шляхи удосконалення її нормативно-правового регулювання. Робота є логічною, матеріал є продуманим, поставлені завдання є чіткими та аргументованими, автором опубліковано належну кількість праць.

Отримані дисертантом результати мають наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення, та заслуговує на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Юринець Ю.Л., д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного і адміністративного права ФПМВ ДУ «КАІ».

Звернула увагу, що пропозиції і зауваження, надані при попередньому розгляді авторкою в цілому відображені в дисертації. Доповідь дисертантки та власне дослідження свідчать про її високий рівень як науковця. Відзначив активність дисертантки, що підтверджується тезами її доповідей на конференціях. Підтримала дисертаційне дослідження та зазначила, що авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему «Громадянське суспільство і політична влада: конституційно-правові принципи взаємодії», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт. Взаємодія інститутів громадськості та державних владних органів є невід'ємною частиною демократичної держави та умовно уособлює два взаємно відповідальні впливи – політичної влади на громадськість та інститутів громадськості на державну владу, збалансованість яких можлива лише у випадку належного подальшого розвитку громадянського суспільства. Громадянське суспільство є соціальною основою держави та не існує поза державою. Держава повинна забезпечувати розвиток інститутів громадянського суспільства, які орієнтовані на реалізацію інтересів і потреб громадян, у першу чергу на їх правовий захист. Водночас, у цьому контексті виникає проблема необхідного балансу між державними органами та механізмами їх впливу на інститути громадськості. Адже відносини між політичною владою і громадянським суспільством можуть бути збалансованими лише за умови «зрілості» останнього, політична активність якого є ознакою розвинутого громадянського суспільства, і, відповідно, основою демократії. На сьогодні взаємодія інститутів громадськості та політичної влади відбувається в умовах активної фази війни проти України, що, як наслідок, сприяє політичній, економічній та соціальній нестабільності. Серед основних причин, які перешкоджають повноцінній взаємодії державних владних органів з інститутами громадськості, можна виділити недосконалість положень законодавчих актів, існуючих механізмів взаємодії та їх формальність, а також недовіру до державної влади з боку громадянського суспільства. Крім того, має місце і проблематика щодо балансу між громадянським суспільством та його механізмами саморозвитку і соціального контролю. Протистояння ж інтересів держави та громадянського суспільства є показником неефективності державного управління та самого державного механізму. Саме тому наразі основним критерієм ефективності взаємодії між політичною владою та громадянським суспільством повинно бути забезпечення належних умов щодо конструктивного діалогу держави та суспільства, що реалізується при спільному прийнятті рішень та подальшій їх практичній реалізації.

Дослідження проблематики правового регулювання взаємодії інститутів громадськості та державних владних органів було здійснено у наукових працях, які, безумовно, заклали фундамент у контексті теми нашого дослідження, а саме таких як: С. Гончарук, І. Сопілко, Ю. Пивовар «Громадянське суспільство: публічно-правовий вимір», Т. Дашо «Держава та громадянське суспільство: правова взаємодія», В. Дорофеева «Конституційні засади участі громадянських об'єднань в системі захисту прав людини...», О. Мороз «Правові форми взаємовідносин держави і громадянських об'єднань в Україні в епоху

глобалізації», В. Нестерович «Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів: зарубіжний та український досвід», Н. Оніщенко «Громадянське суспільство та сучасна держава: вектори та умови взаємодії», Ю. Шайгородський «Розвиток громадянського суспільства та проблема «дефіциту демократії»». Окремі аспекти взаємодії влади та суспільства в умовах інтеграції України до ЄС розглядали: І. Динник «Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства в умовах децентралізації: досвід країн ЦСЄ для України», А. Костенко «Діалогові механізми взаємодії органів влади та громадянського суспільства в контексті євроінтеграції», К. Сігалов, Ю. Саранчук, П. Селезнева «Вектори взаємодії громадянського суспільства та держави ...», О. Хомей «Взаємодія громадянського суспільства та органів державної влади в умовах інтеграції України в ЄС». Особливості залучення громадських об'єднань до антикорупційних заходів досліджували М. Аніщенко «Функції громадських організацій щодо реалізації державної антикорупційної політики ...», В. Іванцов «Адміністративно-правове регулювання залучення громадськості до заходів із запобігання корупції». Аналізу основних механізмів взаємодії у контексті досліджуваної теми присвятили свої наукові праці О. Бабкіна «Держава і громадянське суспільство: механізм стримувань і противаг», М. Бойчук «Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії», В. Кравців, І. Сторонянська «Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку», А. Крупник «Громадський контроль: сутність та механізми здійснення», А. Орлова «Механізм реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні», В. Саркісян «Конституційно-правові засади громадського контролю за виборами в Україні» та інші.

Враховуючи наукову цінність зазначених вище досліджень, які присвячені різним аспектам взаємодії громадянського суспільства та державних владних органів, перебування країни в умовах воєнного стану обумовило нові виклики у контексті досліджуваної тематики та актуалізувало необхідність комплексного дослідження проблематики правового регулювання (прогалин і колізій у чинному законодавстві), яке регламентує взаємодію влади та суспільства, а також удосконалення механізмів їх взаємодії, що і обумовило вибір теми дослідження.

Тема дисертації відповідає освітньо-науковій програмі «Право» за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 81 «Право» (зокрема, ОК 1.3.2 та ОК 1.3.4).

Формулювання наукового завдання, вирішення якого отримано в дисертації. У дисертаційній роботі на основі аналізу вітчизняних та міжнародних правових норм, а також практики їх застосування, узагальнення сучасних наукових досліджень розкрито особливості конституційно-правових принципів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади, визначено проблематику та надано пропозиції щодо шляхів удосконалення даного напрямку.

Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, новизна одержаних результатів зумовлена тим, що дисертація є одним із перших комплексних

досліджень конституційно-правових принципів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади. За результатами проведеного дослідження сформульовано низку нових концептуальних наукових положень та висновків, що характеризуються науковою новизною, зокрема:

уперше:

- аргументовано необхідність розроблення алгоритму дій та правил етичної поведінки при забезпеченні контролю представниками громадських об'єднань, у результаті недотримання яких до них вживаються відповідні заходи дисциплінарної відповідальності;

- обґрунтовано актуальність імплементації позитивного досвіду Сполучених Штатів Америки у частині щодо доступу до інформації, викладеної у фінансовій звітності суб'єкта декларування, та, відповідно, внесення змін до законів України:

- «Про судоустрій та статус суддів» (п. 3 ст. 61): факт подання декларації родинних зв'язків судді є відкритим упродовж 30 днів для загального доступу. Доступ до інформації, викладеної у Декларації, можливий за умови надання до адміністратора електронного реєстру веб-сайту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідного письмового запиту з обґрунтуванням мети перегляду;
 - (п. 4 ст. 62): факт подання декларації доброчесності судді є відкритим упродовж 30 днів для загального доступу. Доступ до інформації, викладеної у Декларації, можливий за умови надання до адміністратора електронного реєстру веб-сайту Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідного письмового запиту з обґрунтуванням мети перегляду;

- «Про запобігання корупції» (п. 1 ст. 47): подані декларації включаються до Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що формується та ведеться Національним агентством у визначеному ним порядку. На офіційному веб-сайті Національного агентства забезпечується упродовж 30 днів з моменту подання доступ до інформації про факт подання Декларації суб'єктом, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Перегляд, копіювання та роздруковування інформації, викладеної у декларації, можливий за умови надання до НАЗК відповідного письмового запиту з обґрунтуванням мети перегляду;

удосконалено

- змістовне тлумачення таких понять як «громадянське суспільство», «механізм взаємодії політичної влади та громадянського суспільства», «соціальна відповідальність»

- положення про те, що основними принципами взаємодії інститутів громадськості та державної влади є соціальне партнерство та діалог, взаємовідповідальність, відкритість та прозорість, нагляд та контроль;

- положення про необхідність зведення термінологічного апарату у частині щодо визначення усіх неурядових добровільних громадських організацій до терміна «громадська організація»;

дістали подальшого розвитку

– зміст понять: «громадянське суспільство», яке запропоновано розуміти як рівноправних громадян, яким притаманний високий рівень соціальних компетентностей, добровільно сформованих, які на демократичних засадах здійснюють вплив на процеси розроблення та реалізації державною владою рішень суспільного значення, а також взаємодіють з державою на засадах демократії, верховенства права і верховенства закону; «соціальна відповідальність» – формування, сприйняття, усвідомлення та дотримання всіма суб'єктами вимог суспільних відносин, що ґрунтуються на соціальних нормах, а у разі їх порушення – сумлінне визнання обов'язку прийняття відповідальності за здійснення негативного впливу у будь-якій формі іншим індивідам з подальшою ліквідацією завданих збитків.

– обґрунтування необхідності доповнення: ст. 1 Конституції України з метою закріплення поняття «громадянське суспільство» на конституційному рівні та викладення її у наступній редакції: «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава, що базується на повазі до прав людини і принципах громадянського суспільства»; ч. 4 ст. 12 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», у якій передбачити конкретні форми участі громадських об'єднань у формуванні та реалізації державної політики, а також пріоритетні сфери, у яких врахування думки громадськості буде обов'язковим; ч. 3 ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» та викласти її у наступній редакції: «Волонтерська діяльність є формою благодійної діяльності. Волонтери мають право здійснювати контроль за цільовим використанням благодійної пожертви, у тому числі на користь третіх осіб, а також змінити бенефіціарів благодійної пожертви у разі порушення цілей, строків та порядку використання такої пожертви або її частини»; ст. 235 Регламенту Верховної Ради України у частині щодо передбачення обов'язкової участі у парламентських слуханнях представників інститутів громадськості та державних владних органів;

– обґрунтування необхідності імплементації позитивного досвіду Естонії, Фінляндії, Мальти, Австрії, Хорватії, Польщі, Франції, Грузії, США.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій сформульованих у дисертації, їх достовірність забезпечені:

– професійним вирішенням автором низки наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, та адекватністю структурно-логічної схеми дослідження визначеній меті: кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний із попереднім і доповнює його;

– використанням широкої джерельної бази за темою дисертації та достатнім масивом аналітичних даних.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до наукових досліджень і забезпечуються:

– чіткою структурою дослідження, послідовним викладенням матеріалу та

взаємозв'язком окремих розділів дисертації;

- використанням достатньої кількості джерел інформації;
- коректним застосуванням понятійно-категоріального апарата.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 р., затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942 (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 09.05.2023 № 463); Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 рр., затвердженої Указом Президента України від 27.09.2021 № 487; Указу Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019, а також у межах плану наукових досліджень кафедри конституційного і адміністративного права Національного авіаційного університету, та, зокрема кафедри конституційного та адміністративного права «Забезпечення конституційних прав громадян в контексті конвенційних зобов'язань України» (шифр №71/13.01.02Н); теми: «Людиноцентричність публічного права України» (державний реєстраційний номер 0124U003363, шифр №53-2022/13.01.02).

Практичне значення отриманих результатів уможлиблює їх використання у:

- науково-дослідній сфері – у процесі підготовки підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (акт про впровадження від 08.11.2024);

- правотворчій сфері – результати можуть бути використані для подальшого розвитку правового регулювання взаємодії громадянського суспільства та політичної влади;

- у правозастосовній сфері – з метою вдосконалення механізмів взаємодії громадянського суспільства та політичної влади;

- у освітньому процесі – запропонований науковий підхід загалом та наукові положення зокрема можуть бути враховані при підготовці до викладання навчальних дисциплін «Конституційне право України», «Верховенство права», «Інформаційне право» Державного некомерційного підприємства «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (акт про впровадження від 11.11.2024);

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Дисертація Силантьєвої І.В. є самостійною науковою працею, в якій наведено теоретичні положення і висновки, власні ідеї та розробки автора, які дають змогу вирішити поставлені завдання. Основні теоретичні положення й висновки дисертації обговорювались на засіданні кафедри конституційного і адміністративного права Національного авіаційного університету, чотирьох науково-практичних конференціях, у тому числі двох міжнародних: «Громадянське суспільство як чинник модернізації сучасної держави» (Київ, 2021); «Інституційна трансформація правової системи України: Україна:

держава і нація» (Київ, 2022), «Європейські стандарти освітніх програм: молодь і наука» (Київ, 2022), «Актуальні питання вдосконалення судово-експертної правоохоронної діяльності» (Кропивницький, 2023).

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено в 8 наукових публікаціях, серед них: у наукових фахових виданнях України – 4, та 4 наукових працях, які засвідчують апробацію дисертації.

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у фахових виданнях України

1. Силантьєва І.В. Взаємодія політичної влади та громадянського суспільства: теоретико-правовий аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 6. С. 173–177.

Особистий внесок: проаналізовано наукові позиції щодо специфіки та актуальності взаємодії політичної влади та інститутів громадянського суспільства, визначено основні принципи взаємодії та механізми покращення її ефективності. Констатовано, що наразі в Україні процеси як становлення демократичної правової держави, так і інституціоналізації громадянського суспільства відбуваються практично одночасно, взаємодоповнюючи один одного. Визначено основні причини, які перешкоджають належній взаємодії політичної влади з громадськістю.

2. Силантьєва І.В. Трансформація громадянського суспільства як складова процесу державотворення. *Наука і техніка сьогодні*. Серія: «Право». 2024. Вип. 9(37). С. 11–120.

Особистий внесок: досліджено трансформацію громадянського суспільства як складову процесу державотворення. Визначено етапи становлення громадянського суспільства. Констатовано, що процес становлення громадянського суспільства в Україні доволі повільний, складний, неоднозначний та тісно пов'язаний з проблематикою державотворення.

3. Sylantieva I. Features of international practice of interaction between political authority and civil society. *Legal horizons*. 2024. 20 (1). Pp. 57 – 64.

Особистий внесок: проаналізовано міжнародні правові аспекти щодо гарантування участі інститутів громадськості у законотворчому процесі та процесі реформування.

4. Силантьєва І.В., Булкат М.С. До питання про науково-правовий аспект розвитку інклюзивної освіти в Україні. *Modern scientific journal* (Сучасний науковий журнал). 2023. Випуск № 2 (2). С. 8–19.

Особистий внесок: авторський внесок до статті складає 50% і полягає у визначенні проблематики правового регулювання забезпечення захисту державою прав громадян з особливими освітніми потребами.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

5. Силантьєва І.В. Гендерно-чутлива політика як ознака сучасного демократичного розвитку. *Громадянське суспільство як чинник модернізації*

сучасної держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. С. 106–108.

Особистий внесок: обгрунтовано, що світовий процес формування конституційного законодавства характеризується декларуванням у ньому принципу рівних прав і можливостей. Виходячи з цінності гендерного виміру права, відповідним чином має вибудовуватися робота з діючим вітчизняним законодавством. У ході сучасних реформ держава повинна визначити і деталізувати гендерну рівність як юридичне поняття, як невід’ємний елемент правової системи.

6. Силантьєва І.В. Громадянське суспільство і держава: сучасні виклики. Інституційна трансформація правової системи України: Україна: держава і нація (до 31 річниці відновлення української державності) (м. Київ, 22 серпня 2022 р.). Київ: інститут держави і права імені В.М. Корецького, 2022. С. 286–288.

Особистий внесок: аргументовано, що: принцип пріоритетного функціонування громадянського суспільства по відношенню до державної влади знаходить своє розповсюдження, стає все більш характерним для генеральної динаміки розвитку сучасної світової цивілізації; принцип соціального та політичного балансу у взаємовідносинах держави та громадянського суспільства повинен стати основою для виправлення та корекції нестабільної політичної чи економічної ситуації.

7. Силантьєва І.В. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток інформаційного суспільства в Україні. Європейські стандарти освітніх програм: молодь і наука (з нагоди Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку): тези доповідей матеріалів круглого столу (м. Київ, 10 листопада 2022 р.). Київ: НАУ, 2022. С. 191–193.

Особистий внесок: обгрунтовано, що наразі в Україні на державному і регіонально-громадському рівні починає вибудовуватися нова чітка структура інформаційного суспільства: сформульовано й законодавчо закріплено основні принципи, завдання та стратегічні напрями державної інформаційної політики процес інформатизації перестав бути стихійним і набув ознак керованості; забезпечуються відповідні заходи щодо захисту інформації та забезпечення інформаційної безпеки держави; розвивається міжнародне співробітництво.

8. Силантьєва І.В. Державна влада і громадянське суспільство: політико-правовий аспект. Актуальні питання вдосконалення судово-експертної правоохоронної діяльності: збірник матеріалів засідання № 5 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 березня 2023 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-українське видавництво», 2023. С. 588–591.

Особистий внесок: обгрунтовано, що: партнерські взаємовідносини державної влади та громадянського суспільства здатні детермінувати ефективний демократичний розвиток; правові поля держави і громадянського суспільства не повинні суперечити одне одному, вони повинні інтегруватися,

що, як наслідок, сприятиме рівномірному розподілу влади і унеможливить виникнення конфліктів.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 226 сторінок, із них 168 – основного тексту. Список використаних джерел налічує 241 найменування.

Оцінки мови та стилю дисертації. Текст дисертації викладено грамотною мовою, логічно та послідовно. Матеріали дослідження викладені з дотриманням вимог наукового стилю. Дисертація оформлена згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Характеристика особистості здобувача. Під час підготовки дисертаційної роботи Силантьєва І.В. проявила себе як творчий дослідник і науковець, здатний самостійно на високому науково-методичному рівні вирішувати наукові та практичні завдання. Вона повною мірою володіє сучасними методами аналізу, має належний рівень теоретичної та практичної підготовки.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Силантьєвої І.В. на тему «Громадянське суспільство і політична влада: конституційно-правові принципи взаємодії».

2. Вважати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Силантьєвої Інни Василівни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502), вимогам пп. 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

3. Рекомендувати дисертаційну роботу «Громадянське суспільство і політична влада: конституційно-правові принципи взаємодії», подану Силантьєвою Інною Василівною на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право, за спеціальністю 081 «Право» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

4. Рекомендувати Вченій раді Державного некомерційного підприємства «Державного університету «Київський авіаційний інститут» клопотати про призначення:

Головою спеціалізованої вченої ради:

Калюжного Ростислава Андрійовича, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри теорії та історії держави і права Факультету права та міжнародних відносин.

Рецензентами:

Шапенко Людмилу Олександрівну, кандидата юридичних наук, доцента, завідувача кафедри конституційного і адміністративного права Факультету права та міжнародних відносин.

Офіційними опонентами:

Костицького Василя Васильовича, доктора юридичних наук, професора, Заслуженого юриста України, професора кафедри теорії та історії права та держави Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Марцеляка Олега Володимировича, доктора юридичних наук, професора, Заслуженого юриста України, провідного наукового співробітника відділу конституційного права і місцевого самоврядування Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України;

Косілову Ольгу Іванівну, кандидата політичних наук, доцента, завідувача навчальної лабораторії правового забезпечення фінансової політики Державного податкового університету Міністерства фінансів України.

Головуючий на засіданні:

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри конституційного і
адміністративного права Факультету
права та міжнародних відносин

Людмила ШАПЕНКО

Секретар засідання:

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного і
адміністративного права Факультету
права та міжнародних відносин

Людмила ЧУЛІНДА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з
наукових досліджень та трансферу
технологій ДУ КАІ
доктор технічних наук, професор

Сергій ГНАТЮК